

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки до виконання завдань практичних занять
для студентів спеціальності
«Економічна кібернетика» усіх форм навчання

Донецьк
2014

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки до виконання завдань практичних занять
для студентів спеціальності
«Економічна кібернетика» усіх форм навчання

Затверджено на
засіданні Навчально-
видавничої ради
ДонНТУ
від 17.02.2014 р.
протокол № 1

Ухвалено на
засіданні кафедри
економічної кібернетики
від 27.12.2013 р.
протокол № 6

Донецьк
2014

ББК 65.290я73

Е 45

«Економіка підприємства». Методичні вказівки виконання завдань практичних занять для студентів спеціальності «Економічна кібернетика» усіх форм навчання / Укл. Н.В. Касьянова. – Донецьк: ДонНТУ, 2014. – 45 с.

У методичних вказівках викладено основні матеріали, які можуть бути корисні студенту при опрацюванні теоретичного та практичного матеріалу з нормативної навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Економіка підприємства» при підготовці до практичних занять.

Призначений для студентів очної та заочної форм навчання за фахом «Економічна кібернетика». Може використовуватися в практичній діяльності бізнесменів, економістів-аналітиків, аспірантів і магістрантів для аналізу діяльності підприємства.

В методических указаниях изложены основные материалы, которые могут быть полезны студенту при изучении теоретического и практического материала по нормативной учебной дисциплины цикла профессиональной и практической подготовки «Экономика предприятия» при подготовке к практическим занятиям.

Предназначен для студентов очной и заочной форм обучения по специальности «Экономическая кибернетика». Может использоваться в практической деятельности бизнесменов, экономистов-аналитиков, аспирантов и магистрантов для анализа деятельности предприятия.

Рекомендовано Навчально-видавничю радою ДонНТУ

Укладач:

Н.В. Касьянова, д.е.н., доцент

Відповідальний за випуск

М.В. Румянцев, д.е.н., професор

Рецензенты: Б.Г. Шелегеда, докт. екон. наук, проф.

М.В. Румянцев, д.е.н., професор

© Донецький національний
технічний університет, 2014

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ЗАВДАНЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
Заняття 1. Теорія підприємств і основи підприємництва	7
Заняття 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	9
Заняття 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	11
Заняття 4. Структура та управління підприємством	13
Заняття 5. Ринок і продукція	16
Заняття 6. Планування діяльності підприємства	18
Заняття 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	20
Завдання 8. Капітал підприємства	22
Заняття 9. Інвестиції	24
Заняття 10. Інноваційна діяльність	26
Заняття 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	28
Заняття 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції .	30
Заняття 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	32
Заняття 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	33
Заняття 15. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	35
Заняття 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	36
КОМПЛЕКТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	39
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	44

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Економіка підприємства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика», освітньо-кваліфікаційних характеристиках бакалавра за напрямом підготовки 6.030502 «Економічна кібернетика».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методологія і методика вивчення закономірностей економічних процесів, що відбуваються на підприємстві та розроблення на їх підставі заходи із підвищення ефективності господарювання.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Економіка підприємства» вивчається після курсу «Макроекономіка», отримані знання та навички використовуються при опануванні таких дисциплін як «Економіка праці і соціально-трудова відносини», «Бухгалтерський облік» та «Фінанси».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Підприємство і підприємницька діяльність у системі соціально-орієнтованої ринкової економіки

2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємств

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів глибоких знань про закономірності, принципи та особливості економічної діяльності підприємств і забезпечення ефективності господарювання на рівні підприємства як первинної ланки суспільного виробництва, надання необхідних практичних умінь і навичок економічних розрахунків із застосуванням методології та прикладного інструментарію, достатнього для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є

- визначення методологічних принципів побудови підприємства;
- опанування методичного апарату дослідження взаємопов'язаних факторів виробництва і реалізації продукції;
- оцінювання сучасних підходів до визначення ефективності діяльності підприємства;
- оволодіння традиційними і новітніми методами проведенні аналізу економічного стану підприємства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- місце та роль підприємства у системі господарювання, сучасні світові моделі розвитку підприємств;
- систему класифікації підприємств, поняття та етапи життєвого циклу підприємства;
- сутність ресурсів підприємства та засоби їх відтворення, умови, за яких використання ресурсів підприємства є ефективним;

- сутність та складові елементи управління підприємством, види організаційних структур управління та їх оптимальне використання;
 - зміст понять техніка і технологія, техніко-технологічна база підприємства, технічний розвиток; показники технічного рівня підприємства, напрямки відтворення техніко-технологічної бази підприємства;
 - особливості ціноутворення на продукцію підприємства на стадіях життєвого циклу товару;
 - зміст та завдання планування на підприємстві;
 - класифікацію інвестицій та особливості інвестування в Україні;
 - сутність інновацій та види фінансування інноваційних процесів, сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу, лізингове фінансування та його особливості;
 - цілі та завдання фінансової системи підприємства,;
 - інструменти реструктуризації та диверсифікації підприємств;
 - правові аспекти економічної безпеки підприємства;
 - загальну схему визначення витрат на виробництво продукції;
 - основні принципи вимірювання ефективності економічної діяльності підприємства, показники економічної ефективності інноваційних проектів.
- вміти:
- аналізувати рівень забезпеченості підприємства ресурсами;
 - проводити оцінку рівня ефективності використання ресурсної бази підприємства;
 - здійснювати систематичний аналіз діяльності підприємства, його поточного стану та перспективної позиції на ринку;
 - формувати виробничу програму підприємства, здійснювати вибір стратегій розвитку підприємства та програм з їх реалізації;
 - визначати напрямки технологічного розвитку підприємства;
 - формувати систему управління на підприємстві;
 - обирати та моделювати форми інвестування виробництва;
 - здійснювати оцінку економічного стану підприємства;
 - обирати оптимальні форми ліцензійних договорів та платежів за ними;
 - проводити стимулювання творчої активності працівників;
 - здійснювати комплексну оцінку ефективності діяльності підприємства.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ЗАВДАНЬ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Заняття 1. Теорія підприємств і основи підприємництва

Питання для усного опитування

1. Підприємницька діяльність як основна сучасна форма господарювання.
2. Принципи здійснення, форми і типи підприємницької діяльності.
3. Формування підприємницького середовища.
4. Підприємницькі договори, структура і порядок їхнього складання.
5. Форми співробітництва в сферах виробництва товарообміну, торгівлі і фінансових відносин.
6. Міжнародний бізнес: поняття, суб'єкти, типи і види.
7. Спільні підприємства в системі міжнародного бізнесу.

Теми доповідей та рефератів

1. Необхідність і державний механізм регулювання підприємницької діяльності.
2. Специфіка і проблеми розвитку підприємницької діяльності в Україні.
3. Особливості і поле діяльності фінансового підприємництва.
4. Особливості франчайзингу в сучасних умовах.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте зміст економічних умов господарювання. Які основні риси ринкового господарювання?
2. Опишіть різні види ринків. У чому їхні розходження?
3. Дайте Ваше визначення конкуренції. У чому її сприятливий вплив на економіку підприємства? Чому підприємству, проте, може бути вигідно монополізувати ринок?
4. Що таке підприємництво? Якісь його риси?
5. Які задачі адаптації підприємств до ринку в умовах сучасної України? У чому труднощі переходу до ринку для кожного підприємства?
6. У яких сферах керування підприємством можливі зловживання з боку керівництва? Як їх чи уникнути перебороти в умовах ринкової економічної системи?
7. Чим обумовлена проблема неплатежів між українськими підприємствами? Які можливі шляхи рішення цієї проблеми? Які шляхи рішення проблеми могли б запропонувати Ви?
8. Розкрийте поняття «реструктуризація майнового комплексу» і дайте йому характеристику.
9. Що в себе включає стратегія розвитку підприємства? Що б могли додати Ви?

Завдання для перевірки знань

- A.** Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Аукціон	А) надання права на виробництво або продаж товарів;
2. Біржа	Б) придбання товарів безпосередньо у виробника і продаж постійним клієнтам;
3. Брокер	В) зобов'язання продати або купити товар за наперед визначеною ціною у межах узгодженого періоду;
4. Дилер	Г) самостійна фінансово-господарська діяльність на власний ризик під власну майнову відповідальність або від імені і під майнову відповідальність юридичної особи для отримання прибутку.
5. Дистриб'юторство	Д) посередник, головним завданням якого є звести покупця з продавцем;
6. Договір	Е) договір на поставку обумовленої кількості певного товару за фіксованою ціною протягом зазначеного в договорі терміну;
7. Партнерські зв'язки	Є) заклад, в якому здійснюється купівля-продаж цінних паперів, валюти чи товарів;
8. Підприємництво	Ж) форма продажу в визначений час товарів, які виставлені для огляду;
9. Опціон	З) посередник, який перепродає товари від власного імені і за власний рахунок;
10. Франчайзинг	І) форма документального закріплення партнерських зв'язків;
11. Ф'ючерсний контракт	Ї) система договірних відносин, які встановлюються між підприємцями для досягнення очікуваного результату.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. До основних видів підприємницької діяльності відносяться консалтингова і маркетингова діяльність.

2. Офіційна письмова пропозиція продавця, яка направлена потенціальному покупцеві має назву оферти.

3. До специфічних операцій, які виконують біржі, відносять аукціони.

4. Основна частина підприємницького договору повинна містити розділ «Форс-мажорні обставини».

5. До ключових факторів виробництва відносяться земля та підприємницький потенціал.

6. Існує чотири форми підприємницької інтернаціоналізації.

7. До переваг одноосібної власності відноситься велика свобода дій та більша продуманість управлінських рішень.

8. Ліцензування є однією із форм співробітництва партнерів у сфері виробництва.

9. Міжнародний Валютний Фонд (МВФ) сприяє співпраці центральних банків країн світу.

10. Факторинг є однією із форм співробітництва партнерів у сфері торгівлі.

В. Письмові завдання:

1. На 1-2 сторінках сформулювати свій погляд на вплив національного законодавства на стимулювання підприємницької діяльності. При цьому важливо відобразити як позитивні, так і негативні аспекти цього впливу. Обов'язковим є посилання на законодавчі акти, які ілюструють те чи інше твердження автора.

2. Скласти підприємницький договір за одним з варіантів:

а) договір лізингової угоди;

б) договір про надання юридичних послуг;

в) контракт (договір) про наймання працівника (спеціаліста, службовця);

г) договір страхування майна підприємства.

Заняття 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Питання для усного опитування

1. Визначення, цілі і напрямки діяльності підприємства.

2. Юридичні акти, що є законодавчою базою функціонування підприємств.

3. Класифікація підприємств і характеристика їхніх видів.

4. Інтегровані форми підприємств і організацій.

5. Виробнича і загальна структура підприємства.

6. Особливості організації і функціонування закордонних підприємств.

7. Зовнішнє середовище функціонування підприємства: поняття і складові елементи.

Теми доповідей та рефератів

1. Роль конкуренції у функціонуванні підприємства.

2. Комерційний розрахунок як метод ведення виробничо-господарської діяльності підприємства.

3. Створення і юридичне оформлення нового підприємства.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте можливі форми ведення бізнесу. У чому розходження між господарськими товариствами і суспільствами?

2. Які критерії можуть бути запропоновані для вибору організаційно-правової форми? До якої форми схиляєтеся Ви? Чому?

3. Які вимоги пред'являються чинним законодавством до установчих документів підприємства?

4. Яка процедура реєстрації підприємства і постановки на податковий і інші види обліку?

5. Охарактеризуйте ефект фінансового важеля. Розрахуйте цей ефект для Вашого підприємства.

6. Які плюси і мінуси роботи через філіальну мережу? Через структурні підрозділи (не філії)?

7. Дайте визначення дочірнього і залежного суспільства. Які взаємини між ним і материнською компанією? Як розподіляється відповідальність?

8. Дайте поняття відповідальності. Охарактеризуйте основні види відповідальності.

9. Які міри відповідальності встановлені за порушення податкового законодавства? Як скоротити розміри цієї відповідальності?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Акціонерне товариство	А) компанія, яка купує контрольні пакети акцій інших компаній для встановлення контролю над ними;
2. Асоціація	Б) об'єднання майна фізичних і юридичних осіб в єдине підприємство з метою отримання прибутку;
3. Господарське товариство	В) суб'єкт господарювання з обмеженою кількістю працюючих чи обсягом діяльності;
4. Дочірнє підприємство	Г) підприємство, статутний фонд якого поділений на певну кількість акцій рівної номінальної вартості;
5. Колективне підприємство	Д) підприємство, яке функціонує на праві приватної власності;
6. Консорціум	Е) самостійний суб'єкт господарювання, створений для виробництва суспільних благ;
7. Корпорація	Є) підприємство з правами юридичної особи статутний фонд (контрольний пакет акцій) якого належить іншому підприємству;
8. Мале підприємство	Ж) договірне об'єднання підприємств для досягнення загальної цілі;
9. Підприємство	З) товариство, учасники якого несуть солідарну відповідальність по його боргам всім своїм майном;
10. Повне товариство	І) об'єднання підприємств для єдиної збутової політики через єдиний збутовий орган без втрати юридичної самостійності;
11. Приватне підприємство	Ї) підприємство, майно якого належить трудовому колективу;
12. Синдикат	Й) внутрішній правовий акт, який регулює діяльність підприємства;
13. Статут	К) тимчасове статутне об'єднання підприємств і банків для досягнення загальної мети;
14. Товариство з обмеженою відповідальністю	Л) товариство, учасники якого несуть відповідальність тільки в межах їхніх вкладів в статутний фонд;
15. Холдинг	М) акціонерне товариство, функції управління якого знаходяться в руках професійних управляючих.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. Колективний договір заключається тільки на державних підприємствах.
2. До мікропідприємств відносяться підприємства, на яких працює до 10 осіб і виручка від реалізації продукції за рік менше ніж 100 тис. грн.
3. Цехи, які займаються розробкою нових виробів мають назву науково-технічних.
4. Учасники товариства з додатковою відповідальністю відповідають за борги всім своїм майном.
5. Цілі підприємства повинні бути конкретними і досяжними.
6. Згідно з метою і характером діяльності, підприємства підрозділяються на комерційні та державні.
7. До обслуговуючих господарств відносяться транспортне і складське господарство.
8. Трест – монополістичне об'єднання підприємств, що раніше належали різним підприємцям, в єдиний виробничо-господарський комплекс.
9. До ринку споживачів відносять сукупність осіб і підприємств, що закупають товари для використання їх у виробництві інших товарів та послуг.
10. Місія – головна мета діяльності підприємства.

В. Письмові завдання:

1. Розробити і представити місію і цілі функціонування кафедри «Економічна кібернетика». Обґрунтувати своє рішення.
2. За правилами відображення схем організаційних структур відобразити загальну структуру Донецького національного технічного університету. При цьому обов'язковим є текстове пояснення до неї.
3. Проаналізувати Закон України «Про господарські товариства» і зробити у табличній формі порівнювальну характеристику всіх форм господарських товариств.

Заняття 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Питання для усного опитування

1. Розкрити поняття «зовнішнє середовище».
2. Сутність макро- та мікросередовища.
3. Перелічіть елементи мікросередовища.
4. Охарактеризуйте фактори макросередовища.
5. Розкрити поняття «ринок» у широкому та вузькому розумінні.
6. Яке функціональне призначення ринку?
7. Охарактеризуйте структуру ринку та його види.
8. Сутність поняття «інфраструктура ринку» та її основні елементи.
9. Назвіть основні принципи поведінки суб'єктів господарювання на ринку.

Теми доповідей та рефератів

1. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища.
2. П'ять сил конкуренції за М.Портером.
3. Особливості зовнішнього середовища підприємств України.

Питання для самоконтролю:

1. Структурні компоненти макросередовища (політичний, економічний, науково-технічний, організаційний (інституційний), соціальний, демографічний, правовий).
2. Компоненти мікросередовища (постачальники, споживачі, посередники, конкуренти, банки, ринки).
3. Модель Портеру аналізу конкурентних сил у галузі (споживачі, постачальники, конкуренти, товари-замінники, потенційні конкуренти).
4. Визначення погроз і можливостей зовнішнього середовища.
5. Концепції функціонального аналізу (життєвого циклу продуктів, кривої досвіду, сегментації ринку, операційного і фінансового важелів, цінової моделі капітальних активів, економії на масштабі тощо).

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Проміжне середовище	А) сукупність галузей, підприємств і організацій, які входять до цих галузей, види їхньої діяльності, які мають забезпечувати, створювати умови для нормального функціонування виробництва та обігу товарів, а також життєдіяльності людей
2. Внутрішнє середовище організації	Б) сукупність факторів, які формують довгострокову прибутковість організації і на які організація не може впливати взагалі або має незначний вплив
3. Інфраструктура ринку	В) сукупність відносин між продавцями і покупцями, які обмінюються продукцією спеціалізованої діяльності
4. Зовнішнє середовище	Г) сукупність факторів, які формують довгострокову прибутковість організації і на які вона може впливати через встановлення ефективних комунікацій
5. Ринок	Д) сукупність факторів, які формують її довгострокову прибутковість і перебувають під безпосереднім контролем керівників та персоналу організації

Б. Обрати відповідь:

1. Яке середовище містить фактори, що непрямо впливають на діяльність організації та управління нею?
 - а) ділове;
 - б) глобальне;
 - в) генеральне;
 - г) функціональне.

2. Що можна віднести до факторів технологічного глобального середовища?

- а) глобалізація і інтернаціоналізація економіки;
- б) галузеві зрушення до сфери послуг і високих технологій;
- в) інформація, розвиток науки і техніки;
- г) посилення конкуренції і співпраці.

3. Що таке зовнішнє середовище?

- а) сукупність факторів, що знаходяться поза межами організації, але не здійснюють на неї визначальний вплив;
- б) сукупність факторів та елементів, що знаходяться в межах організації, та здійснюють на неї визначальний вплив;
- в) сукупність елементів, що знаходяться поза межами організації, та не здійснюють на неї визначальний вплив;
- г) сукупність факторів та елементів, що знаходяться поза межами організації, але здійснюють на неї визначальний вплив.

4. Яким рядом властивостей володіє зовнішнє середовище?

- а) чіткість, рухливість, розповсюдженість;
- б) простота, невимушеність;
- в) складність, рухливість, невизначеність;
- г) невизначеність, конкуренція, багатофакторність.

5. Хто такі конкуренти?

- а) це, як правило, державні, регіональні і місцеві органи, що задають конкретні правила, контролюють і регулюють діяльність організації
- б) це організації, що функціонують у тій же сфері бізнесу і пропонують свої товари і послуги таким же групам споживачів нашої організації
- в) це індивіди і компанії, що купують товари чи/або послуги організації.
- г) це ті, хто забезпечує надходження необхідних для виробництва сировини і матеріалів.

В. Письмові завдання:

1. Побудувати матрицю можливостей для вишу, запропонувати на 1-2 сторінки шляхи використання отриманих результатів їх аналізу.
2. Побудувати матрицю погроз для вишу, запропонувати м

Заняття 4. Структура та управління підприємством

Питання для усного опитування

1. Особливості управління як системи.
2. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємством.
3. Поняття і основна класифікація методів управління.

4. Сутність організаційної структури управління.
5. Основні типи організаційних структур управління.
6. Необхідність і принципи формування вищих органів управління підприємствами.
7. Міністерства і комітети, державні корпорації і концерни як вищі органи прямого управління підлеглими підприємствами.
8. Закордонний досвід централізованого управління первинними ланками національної економіки.

Теми доповідей та рефератів

1. Структура і призначення інструментарію механізму управління.
2. Контролінг як інструмент управління підприємством.
3. Стратегічні господарські центри – основа нових структур управління підприємством.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте регулюючу роль держави в умовах ринкової економіки. У чому вона відрізняється від ролі держави при економіці плановій?
2. Охарактеризуйте політику прямого втручання держави в економічні процеси.
3. Які можливі форми участі держави в інвестиційному проекті? Дайте порівняльну характеристику цим формам.
4. Розкрийте механізм реструктуризації заборгованості підприємства перед державним бюджетом.
5. Які основні вимоги антимонопольного законодавства використовуються стосовно створення і реорганізації підприємств? У яких випадках потрібно повідомлення? У яких випадках потрібно одержання попереднього дозволу?
6. В яких випадках можливо примусове виділення (поділ) підприємств?
7. У чому сутність непрямого втручання держави в економічні процеси?
8. У яких формах здійснюється непряме втручання?
9. Які органи проводять політику держави, що зводиться до непрямого регулювання діяльності підприємств?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Лінійні зв'язки	А) цілі і стимули трудової діяльності;
2. Методи управління	Б) певний вид діяльності людей з управління підприємством;
3. Міжфункціональні зв'язки	В) процес визначення мети діяльності, передбачення майбутнього розвитку;
4. Мотивація	Г) засоби управлінської діяльності, за допомогою яких робота персоналу спрямовується на досягнення поставлених цілей;

5. Організаційна структура управління	Д) процес формування структури системи, розподіл завдань, повноважень і відповідальності між працівниками для досягнення загальної мети діяльності організації;
6. Організація	Е) зв'язки, які мають місце між підрозділами того ж самого рівня управління (майстер - майстер);
7. Планування	Є) форма системи управління, яка визначає склад, взаємодію і підпорядкованість її елементів;
8. Управління	Ж) зв'язки, які виникають між підрозділами та керівниками різних рівнів управління (директор – начальник цеху – майстер);
9. Функції управління	З) цілеспрямований тиск на організовану систему, який забезпечує збереження її певної структури, підтримку режиму та мети діяльності;

Б. Заповніть пропуски:

1. Розрізняють дві форми поділу праці _____ та _____.
2. Економічні методи управління – це такі методи, які реалізують _____ у виробничих процесах, через використання товарно-грошових відносин.
3. Перевагами організаційної структури управління лінійного типу є:
 - а) _____;
 - б) _____;
 - в) _____;
 - г) _____.
4. До недоліків функціональної організаційної структури відносяться:
 - а) _____;
 - б) _____;
 - в) _____.
5. _____ визначає головні напрями економічної політики держави, спрямовує зовнішньоекономічну діяльність і торгівлю.

В. Письмові завдання:

1. Скласти схему організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади України з обов'язковим описом їхніх функцій та повноважень.
2. Використовуючи організаційні схеми підприємств необхідно зробити аналіз типу організаційної структури управління. Виявити всі переваги і недоліки. Обґрунтувати своє рішення і зробити висновки.
3. На 1-2 сторінках викладіть, чи можна в сучасній практиці господарювання на вітчизняних підприємствах використовувати закордонний досвід управління підприємствами (фірмами, компаніями). Обґрунтуйте свою думку відповідними прикладами.

Заняття 5. Ринок і продукція

Питання для усного опитування

1. Чи можна назвати «ринок» багатоаспектним поняттям? Чому?
2. Як проявляється дія алокаційної, інтеграційної та посередницької функцій ринку?
3. Які види ринку найбільш та найменш розвинені в Україні?
4. Надайте обґрунтоване визначення поняття «продукція».
5. Ринок товару: сутність, структура та основні маркетингові параметри.
6. Оцінка та прогнозування попиту на продукцію підприємства.
7. Поняття та класифікація продукції (робіт, послуг).
8. Вартісні і натуральні вимірники обсягу продукції .

Теми доповідей та рефератів

1. Функції ринку, особливості в сучасних умовах
2. Державний класифікатор товарів та послуг.
3. Етапи формування ринку.

Питання для самоконтролю:

1. Товар: поняття та класифікація.
2. Товари індивідуального споживання.
3. Товари виробничого призначення.
4. Послуги. Класифікація послуг за Державним класифікатором товарів та послуг.
5. Товарний ринок: оптовий, роздрібний.
6. Показники обсягу продукції (послуг).
7. Номенклатура продукції. Асортимент.
8. Валова продукція. Товарна продукція. Чиста продукція.

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Функція стимулювання.	А) Ринок регулює всі економічні процеси – виробництво, обмін, розподіл та споживання, визначаючи пропорції і напрями розподілу економічних ресурсів на мікро- та макрорівні за рахунок розширення або звуження попиту й пропозиції.
2. Розподільча функція.	Б) Ринок спонукає виробників товарів і послуг до зниження витрат, підвищення якості та споживчих властивостей товарів. Він створює дієвий механізм мотивації праці, стимулює підвищення ефективності економіки на основі впровадження найпередовіших досягнень НТП.
3. Функція санації.	В) Доходи виробників і споживачів у ринковій економіці диференціюються через ціни, зумовлюючи соціальне розшарування суспільства за доходами.
4. Функція	Г) Ринок через конкуренцію очищає економічне

інтеграції.	середовище від неконкурентоспроможних господарств і підтримує найефективніші. Цей механізм санації економічного довкілля деперсоніфікований і тому не може бути упередженим і несправедливим.
5. Інформативна функція.	Д) Ринок забезпечує виробництво оптимальної комбінації товарів та послуг за допомогою найефективнішої комбінації ресурсів. Ефективною є така комбінація ресурсів, за якої товари та послуги виробляються з мінімальними альтернативними витратами.
6. Алокаційна функція.	Є) Ринок через ціни інформує виробника, торговця, споживача про те, що вигідно виробляти й купувати, а що – ні, скільки чого треба запропонувати, на які верстви населення варто орієнтуватися у своїй господарській діяльності тощо.
7. Функція регулювання.	Ж) Ринок об'єднує суб'єктів економічної системи в одне ціле, сприяючи формуванню єдиного економічного простору як у межах окремої держави, так і в межах світової економіки.

Б. Обрати відповідь:

1. До функцій ринку належать:

- а) економічна;
- б) фінансова;
- в) інформаційна;
- г) розподільча.

2. Під продукцією розуміють:

- а) сукупність духовних благ, створених внаслідок виробничої діяльності;
- б) сукупність матеріальних благ, створених внаслідок виробничої діяльності;
- в) сукупність товарів, створених внаслідок виробничої діяльності;
- г) усі відповіді вірні.

3. Ринок – це:

- а) форма господарських зв'язків між товаровиробниками та споживачами шляхом купівлі-продажу товарів, що жодним чином не пов'язана із організаційно-правовими й економічними відносинами;
- б) місце добровільних угод, де продаж товарів відбувається лише в тому випадку, коли обидві сторони – продавець і покупець – знаходять компроміс, який проявляється в ціні;
- в) місце, де здійснюється купівля та продаж грошей як специфічного товару, формуються попит, пропозиція та ціна на гроші;
- г) немає правильної відповіді.

4. Ринок забезпечує виробництво оптимальної кількості товарів та послуг за допомогою найефективнішої комбінації ресурсів. Як називається ця функція ринку?

- а) алокаційна;
- б) інтеграційна;
- в) стимулююча;
- г) розподільча.

5. Який ринок найбільш схильний до коливання попиту та пропозиції грошового обігу, інфляції?

- а) ринок засобів виробництва;
- б) фінансовий ринок;
- в) ринок предметів споживання і послуг;
- г) ринок праці.

6. Що означає сануюча функція ринку?

- а) ринок очищає суспільне виробництво від економічно слабих та нежиттєздатних господарських одиниць;
- б) саме ринок дає об'єктивну інформацію про те, які товари користуються попитом;
- в) ринок об'єднує суб'єктів економічної системи в одне, сприяючи формуванню єдиного економічного простору як у межах окремої держави, так і в межах світової економіки;
- г) усі відповіді вірні.

В. Письмові завдання:

На 1-2 сторінки визначити ідею, етапи формування нового продукту та його виведення на ринок.

Заняття 6. Планування діяльності підприємства

Питання для усного опитування

1. Прогнозування: ціль, ознаки, об'єкти і принципи.
2. Нормативне і пошукове прогнозування.
3. Система планів підприємства.
4. Основні етапи стратегічного планування на підприємстві.
5. Бізнес-планування: сутність і призначення.
6. Тактичне й оперативне планування підприємства.
7. Необхідність, методи і принципи державного економічного регулювання діяльності суб'єктів господарювання.

Теми доповідей та рефератів

1. Планування як основна функція керування підприємством.
2. Бізнес-планування діяльності підприємства.
3. Сучасні тенденції реформування податкової системи в Україні.

Питання для самоконтролю:

1. Сформулюйте сутність планування.
2. Місце функції планування в системі управління.
3. На які ключові питання відповідає планування?
4. Обґрунтуйте необхідність планування
5. Що дає формальне планування в організації?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Бізнес-план	А) складання середньо- та короткострокових планів.
2. Державне регулювання економіки	Б) процес здійснення сукупності систематизованих та взаємоузгоджених робіт із визначенням довгострокових цілей діяльності підприємства;
3. Оперативне планування	В) це спроба визначити стан якогось явища чи процесу в майбутньому;
4. Планування	Г) процес розробки плану, який регламентує певний порядок, послідовність здійснення визначеної на конкретний період програми дій конкретного об'єкта з визначенням мети, змісту, обсягів, методів і засобів, терміну виконання;
5. Прогнозування	Д) втручання держави в діяльність підприємства, яке реалізується через соціально-економічну, валютно-фінансову, структурно-інвестиційну і науково-технічну політику для розвитку суспільного виробництва і вирішення соціальних проблем;
6. Стратегічне планування	Е) документ, в якому відображені напрямки і спроби реалізації підприємницької ідеї;
7. Тактичне планування	Є) засіб виконання довго-, середньо- та короткострокових планів, основний важіль поточного управління виробництвом.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. Метод прогнозу, що ґрунтується на досвіді, знаннях та інтуїції спеціалістів, - це метод сценаріїв.
2. Заключним розділом плану розвитку підприємства є фінансовий план
3. Резюме бізнес-плану – це вступ до бізнес-плану.
4. Держава повинна розвивати монополізм в умовах ринкової економіки.
5. За економічним змістом показники, через які виражаються планові завдання, поділяються на натуральні та вартісні.
6. Підвищення конкурентоспроможності підприємства – головна

мета стратегічного управління підприємством в умовах ринку.

7. Метод «Мак-Кінсі» відноситься до методів портфельного аналізу та вибору стратегії.

8. Бізнес-план може розроблятися з метою розширення діючого виробництва.

9. Бізнес-план може розроблятися з метою відкриття нового підприємства.

10. До основних економічних функцій держави не відноситься створення необхідної правової бази.

В. Письмові завдання:

1. Розробіть бізнес-план малого підприємства, яке має намір виробляти один з наступних видів продукції (послуг):

- виробництво дитячих іграшок;
- виробництво продуктів харчування;
- будівельно-монтажні роботи;
- надання поліграфічних та копіювальних послуг.

2. На 1-2 сторінках обґрунтуйте свій погляд на достатність (недостатність) втручання держави в діяльність підприємств. Наведіть приклади, які ілюструють Вашу думку.

Заняття 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Питання для усного опитування

1. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін.

2. Категорії персоналу підприємства і характеристика працівників за рівнем кваліфікації.

3. Розрахунок чисельності працівників управління, фахівців і службовців.

4. Розрахунок чисельності окремих категорій працівників виробничих підприємств.

5. Показники ефективності використання працівників на підприємстві.

6. Форми і ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу (кадрів).

7. Охорона і безпека праці

Теми доповідей та рефератів

1. Кадровий менеджмент – вищий елемент успіху в бізнесі.

2. Сучасна система підвищення кваліфікації кадрів.

3. Особливості системи керування персоналом у фірмах економічно розвинутих закордонних країн.

4. Японський метод службової ротації кадрів.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте характеристику трудовому фактору. Визначите його роль в економіці підприємства.

2. У чому суть кадрової політики (керування персоналом)? Як це організувати щонайкраще?

3. На яких питаннях необхідно акцентувати увага при найманні нового співробітника?

4. Які характеристики матеріальної відповідальності працівників? Як вони повинні бути закріплені у договорі?

5. Охарактеризуйте посадові обов'язки і кваліфікаційні вимоги до головного економіста підприємства.

6. Охарактеризуйте місце посадової інструкції у визначенні обов'язків працівника. Що повинні включати посадові інструкції?

7. Розкрийте механізм сплати внесків у соціальні позабюджетні фонди.

8. Як розраховується норма робочого часу?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Кваліфікація	А) частина працездатного населення, що за своїми віковими, фізичними, освітніми даними відповідає певній сфері діяльності;
2. Керівники	Б) це працівники, до яких належать директори, начальники, завідувачі та головні спеціалісти;
3. Оцінка персоналу	В) сукупність спеціальних знань і практичних навичок, що визначають ступінь підготовленості працівників до виконання професійних функцій;
4. Персонал	Г) цілеспрямоване порівняння певних характеристик працівників з відповідними параметрами, вимогами, еталонами;
5. Професія	Д) сукупність постійних працівників, які мають необхідну професійну підготовку та (або) досвід практичної діяльності;
6. Робітники	Е) працівники, які виконують суто технічну роботу;
7. Службовці	Є) різновид трудової діяльності у межах професії;
8. Спеціалісти	Ж) персонал, який безпосередньо зайнятий у процесі вироблення матеріальних цінностей та обслуговуючий персонал;
9. Спеціальність	З) вид трудової діяльності, здійснювання якої потребує відповідного комплексу спеціальних знань та практичних навичок;
10. Трудові ресурси	І) працівники, які виконують спеціальні інженерно-технічні, економічні та інші роботи.

Б. Заповніть пропуски:

1. _____ - це співвідношення чисельності основних та допоміжних робітників.

2. Стимулювання праці персоналу в зарубіжних країнах здійснюється шляхами:

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;
- г) _____.

3. Головною ціллю сучасної кадрової політики являється _____.

4. В практиці оцінки персоналу виділяють два види оцінок: _____ і _____.

5. До внутрішніх джерел поповнення персоналу підприємства відносяться:

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____.

6. До малокваліфікованих відносяться робітники які виконують _____ роботи і мають термін підготовки (стажування) _____.

7. Зазвичай оцінка персоналу виконує _____ і _____ функції.

В. Письмові завдання:

1. Скласти резюме в вільній формі для зайняття вакантної посади.

2. За кожною з п'яти ознак (компетентність, відповідальність за доручену справу, самостійність та ініціативність, працездатність, комунікабельність) необхідно скласти по п'ять запитань для кандидата на роботу в організації. Ці запитання повинні бути складені так, щоб відповіді на них найкращім чином розкривали особистість кандидата.

3. Необхідно заповнити таблицю, наведену у додатку Г і дати пояснення, чому ті чи інші характеристики роботи зайняти визначені місця.

Завдання 8. Капітал підприємства

Питання для усного опитування

1. Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів і іншого майна підприємства.

2. Склад і структура основних фондів.

3. Форми відтворення й удосконалювання основних фондів.

4. Показники ефективності використання основних фондів.

5. Структура і склад оборотних фондів.

6. Нормування витрати матеріальних ресурсів.

7. Показники і способи ефективного використання матеріальних ресурсів.

Теми доповідей та рефератів

1. Призначення і методи прискореної амортизації.

2. Обґрунтування застосування прискореної амортизації.

3. Концепція державного регулювання амортизаційних процесів.
4. Основні напрямки поліпшення використання основних виробничих фондів.
5. Резерви і шляхи економії оборотних фондів у промисловості.
6. Облік специфіки використання устаткування при формуванні амортизаційного фонду.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення основному капіталу.
2. Які правила оцінки основного капіталу. Як на цю оцінку впливає інфляція?
3. Дайте визначення зносу й амортизації. Які застосовуються методи амортизації?
4. У чому перевага лізингу перед іншими способами поповнення основного капіталу?
5. Які методи встановлення розміру лізингових платежів Вам відомі?
6. Охарактеризуйте елементи, що складають основний капітал.

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Амортизація	А) сума коштів, необхідна для започаткування та здійснення виробництва;
2. Виробничі запаси	Б) частина виробничих фондів у вигляді певної сукупності предметів праці, елементи яких повністю споживаються в одному виробничому циклі і переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції повністю;
3. Виробничі фонди	В) показник, що характеризує величину обсягу продукції, яка припадає на 1 грн. основних фондів;
4. Капітал	Г) процес перенесення авансованої раніше вартості всіх видів засобів праці на вартість продукції, що виробляється, з метою її повного відшкодування;
5. Оборотні фонди	Д) поступова втрата обладнанням своїх первісних техніко-експлуатаційних якостей, тобто споживної вартості;
6. Основні фонди	Е) засоби праці, які мають вартість і функціонують у виробництві тривалий час у своїй незмінній споживній формі, а їхня вартість переноситься конкретною працею на виготовлену продукцію частинами в міру спрацювання;
7. Фізичне спрацювання	Є) сукупність засобів виробництва, які має підприємство для здійснення процесу виробництва;
8. Фондовіддача	Ж) становлять найбільшу частину оборотних фондів і включають в свій склад запаси сировини, основних

	і допоміжних матеріалів, напівфабрикати, паливо та інші предмети;
9. Фондомісткість	З) показник, що характеризує обсяг основних фондів, які припадають на 1 грн. випущеної продукції.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. По характеру участі в виробничому процесі основні фонди підрозділяються на активну і пасивну частини.
2. Узагальнюючим показником рівня використання основних фондів підприємства є фондівіддача.
3. Термін експлуатації засобів праці з моменту їх введення в виробничий процес до моменту вибуття називається оптимальним строком експлуатації.
4. До основних виробничих фондів відносяться спортивні та інженерні споруди.
5. Виробничі фонди підприємства підрозділяються на основні і оборотні в залежності від умов кругообігу.
6. Елементно-технологічна структура характеризує співвідношення оборотних фондів в розрізі окремих елементів і стадій функціонування.
7. Часткове техніко-економічне старіння можливо ліквідувати за рахунок проведення капітального ремонту.
8. Випуск продукції в розрахунку на одиницю обладнання характеризує інтенсивність використання обладнання.
9. Рівень морального зносу основних фондів визначається по фактичному строку їх роботи.
10. Оборотні кошти підприємства мають як матеріально-речову, так і вартісну форми.

В. Письмові завдання:

1. Скласти схему класифікації виробничих фондів підприємства, враховуючи всі ознаки класифікації.
2. На 1-2 сторінках обґрунтувати свій погляд на сучасну амортизаційну політику. Висловити свої пропозиції щодо використання закордонного досвіду з цього питання.

Заняття 9. Інвестиції

Питання для усного опитування

1. Сутність і характеристика інвестицій.
2. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства.
3. Роль виробничих і фінансових інвестицій у сучасній системі господарювання.
4. Оцінка ефективності виробничих (реальних) інвестицій.
5. Оцінка ефективності фінансових інвестицій.

6. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання.

Теми доповідей та рефератів

1. Лізинг як форма інвестування.
2. Сутність і місце фінансових інвестицій у системі господарювання.
3. Стратегія ухвалення інвестиційного рішення.
4. Види інвестиційних ресурсів і їхня характеристика.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке інституціональні інвестори?
2. Як визначається прибутковість інвестицій у ГКО?
3. Як оформляються угоди при розміщенні державних цінних паперів?
4. Які функції виконує інвестиційна компанія?
5. Що таке депозитарій?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Внутрішня норма доходності інвестицій	А) вкладення капіталу в підприємницьку діяльність з метою забезпечення його збільшення в майбутньому;
2. Інвестиції	Б) показник оцінки ефективності інвестицій, який визначається як різниця між сумою дисконтованих грошових потоків за весь інвестиційний період та сумою дисконтованих інвестицій;
3. Індекс рентабельності інвестицій	В) дисконтна ставка, за якої чистий приведений дохід дорівнює нулю;
4. Реальні інвестиції	Г) показник ефективності інвестицій, що характеризує термін, за який вони повністю окупаються;
5. Термін окупності інвестицій	Д) вкладення капіталу в матеріальні та нематеріальні активи підприємства;
6. Фінансові інвестиції	Е) вкладення капіталу в цінні папери та ін.;
7. Чистий приведений дохід	Є) показник оцінки ефективності інвестицій, який визначається як відношення суми дисконтованих грошових потоків за весь період до суми дисконтованих інвестицій.

Б. Заповніть пропуски:

1. Інвестиції за характером участі в інвестуванні поділяються на:
 - а) _____;
 - б) _____.
2. Власні джерела формування інвестиційних ресурсів – це...

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;
- г) _____.

3. Вкладення, які здійснюють іноземні громадяни (юридичні особи, держави) мають назву _____.

4. _____ - це цінний папір, який засвідчує внесення його власником певної суми грошових коштів і підтверджує зобов'язання емітента повернути власнику цього цінного паперу в обумовлений строк її вартість і фіксований відсоток.

5. Найбільшу віддачу від капітальних вкладень можна отримати, якщо спрямувати їх на _____.

6. Функції щодо регулювання фондового ринку належать _____.

7. Інвестиційний проект є економічно ефективним, якщо:

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;
- г) _____.

8. Позикові джерела формування інвестицій – це...

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;
- г) _____.

9. До основних показників ефективності інвестиційного проекту відносять:

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____.

В. Письмові завдання:

1. На 1-2 сторінках описати існуючі стратегії інвестування. Визначити їх переваги та недоліки.

2. Зробити порівнювальну характеристику українського Фондового ринку та Фондового ринку однієї з країн СНД.

3. На 1-2 сторінках висловити свою думку на значення окремих видів цінних паперів у інвестиційній діяльності як підприємств, так і України в цілому.

Заняття 10. Інноваційна діяльність

Питання для усного опитування

1. Поняття та характеристика окремих видів інноваційних процесів.
2. Сутність і форми НТП.
3. Загальні і пріоритетні напрямки НТП.

4. Організаційний прогрес.
5. Основні тенденції організаційного прогресу.
6. Методика визначення ефективності технічних нововведень.
7. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Теми доповідей та рефератів

1. Інновації й ефективність їхнього використання.
- 1.Закордонний досвід стимулювання інноваційної діяльності.
- 2.Інноваційні стратегії закордонних та вітчизняних фірм.
- 3.Тенденції формування національного науково-технічного потенціалу.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте різні підходи і тлумачення до сутнісної характеристики науково-технічного прогресу.
2. Які сучасні напрямки та тенденції організаційного прогресу на підприємствах Ви можете назвати?
3. Чи являється об'єктивною необхідністю інноваційна модель розвитку підприємств України?
4. Чи є зв'язок між технічними і організаційними інноваційними процесами (новинами, нововведеннями)?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Інновація	А) удосконалення існуючих і застосування нових методів і форм організації виробництва і праці, елементів господарського механізму в усіх ланках управління економікою;
2. Науково-технічний прогрес	Б) науково-технічне досягнення, яке дає при впровадженні економічний ефект і спрямоване на вдосконалення процесу виробничої діяльності, економічних, правових та соціальних відносин;
3. Науково-технічна революція	В) постійний процес створення нових і вдосконалення застосовуваних технологій, засобів виробництва і кінцевої продукції з використанням досягнень науки;
4. Організаційний прогрес	Г) докорінна трансформація суспільного розвитку на основі новітніх наукових відкриттів і винаходів.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. Розвиток науки визначається економічними та соціальними потребами.
2. За роллю у процесі виробництва інновації поділяються на реактивні та стратегічні.
3. До пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу відноситься удосконалення застосовуваних технологій.

4. Суть організаційного прогресу полягає у застосуванні нових методів і форм організації виробництва.
4. Моделлю технопарку є технополіс.
5. Життєвий цикл інновації – це проміжок часу від зародження ідеї до поширення нововведення.
6. Фундаментальні дослідження проводяться на фазі «розробка».

В. Письмові завдання:

1. На 1-2 сторінках обґрунтуйте свій погляд на проблеми комплексної автоматизації та комп'ютеризації українських підприємств.
2. Використовуючи матеріали періодичної печаті, зробіть огляд існуючих в Україні технополісів і технопарків.

Заняття 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Питання для усного опитування

1. Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва.
2. Особливості формування виробничої бази на підприємствах різних галузей.
3. Характеристика і форми технічного розвитку підприємства.
4. Загальна характеристика, види і фактори формування виробничої потужності підприємства.

Теми доповідей та рефератів

1. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.
2. Роль конверсії і диверсифікованості в ринкових умовах господарювання.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке техніко-технологічна база виробництва?
2. Назвіть особливості формування виробничої бази на підприємствах різних галузей.
3. Характеристика і форми технічного розвитку підприємства.
4. Загальна характеристика, види і фактори формування виробничої потужності підприємства.

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Виробнича потужність	А) підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів для придбання обладнання за умови сплати періодичних платежів;
2. Лізинг	Б) системна сукупність найбільш активних елементів

	виробництва, яка визначає технологічний спосіб одержання продукції, здійснений за допомогою машинної техніки та інших засобів, організованих у технологічні системи виробничих підрозділів і підприємства в цілому;
3. Техніко-технологічна база підприємства	В) максимально можливий випуск продукції у номенклатурі та асортименті при повному використанні виробничого обладнання та виробничих площ з урахуванням застосування передової техніки виробництва і наукової організації праці;
4. Технічний розвиток підприємства	Г) сукупність організаційно-технічних заходів, які виступають завершальним етапом певних науково-технічних програм, здійснюються у межах підприємства і виконують роль інтенсифікатора щодо певних ділянок виробничого процесу.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. Модернізація – один з шляхів розвитку техніко-технологічної бази підприємства.
2. Цілі технічного розвитку підприємства визначаються відповідно до ринкової ситуації.
3. Вихідна виробнича потужність підприємства – це фактично досягнута виробнича потужність на кінець року.
4. Рівень використання устаткування за продуктивністю визначає коефіцієнт змінності устаткування.
5. Результатом реконструкції діючого підприємства можуть бути нові виробничі об'єкти.
6. По характеру лізингових операцій виділяють внутрішній та зворотній лізинг.
7. Лізингодавець – це особа, яка отримує майно в лізинг.

В. Письмові завдання:

1. На 1-2 сторінках описати сучасні тенденції розвитку техніко-технологічної бази виробництва таких галузей:
 - чорної металургії;
 - сільського господарства;
 - вугільної промисловості;
 - хімічної промисловості;
 - легкої промисловості.
2. Зробити порівняльну характеристику лізингу з кредитуванням та орендою.

Заняття 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Питання для усного опитування

1. Поняття й основні елементи виробничого процесу.
2. Типи виробництва і їхня характеристика.
3. Методи організації виробництва (потокове і непотокове виробництво).
4. Сутність і соціально-економічне значення використання різних форм організації виробництва (концентрація, кооперування, спеціалізація, конверсія, диверсифікованість).
5. Загальна характеристика продукції, її класифікація, показники обсягу.
6. Матеріально-технічне забезпечення виробництва.
7. Якість і конкурентоспроможність продукції.
8. Стандартизація і сертифікація продукції.
- 9 Державний нагляд за якістю і внутрівиробничий контроль.

Теми доповідей та рефератів

1. Виробничий процес – основа побудови механізму управління.
2. Сутність і соціально-економічне значення сучасних форм організації виробництва.
3. Сутність і значення маркетингової діяльності на промисловому підприємстві.
4. Шляхи підвищення якості і конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників.
5. Формування системи якості на підприємствах.
6. Матеріальна відповідальність товаровиробників за порушення вимог стандартів

Питання для самоконтролю:

1. Чому необхідно підвищувати якість продукції на підприємстві?
2. Чому комплекс маркетингу займає центральне місце в системі маркетингової діяльності підприємства?
3. Які фактори впливають на схему організації служби маркетингу?
4. У чому полягає маркетингова діяльність громадян як споживачів?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Валова продукція	А) комплексна система організації і збуту продукції, яка побудована на основі дослідження потреб покупців;
2. Конкурентоспроможність	Б) діяльність зі встановлення норм, правил і характеристик з метою забезпечення якості продукції;
3. Маркетинг	В) показник, який характеризує загальний обсяг промислово-виробничої діяльності підприємства;
4. Сертифікація продукції	Г) показник, який характеризує у грошовому вигляді обсяг виробленої та готової до реалізації

	продукції;
5. Стандартизація продукції	Д) дія, яка підтверджує, що продукція (послуга) відповідає певному стандарту;
6. Товарна продукція	Е) показник, який за економічним змістом відбиває наново створену на підприємстві вартість;
7. Чиста продукція	Є) сукупність властивостей продукції, що зумовлюють міру її придатності задовольняти потреби людини відповідно до свого призначення;
8. Якість продукції	Ж) сукупність властивостей продукції, що вибиває міру задоволення конкретної потреби проти репрезентованої на ринку аналогічної продукції.

Б. Заповніть пропуски:

- Виділяють наступні вимірники обсягу продукції:
 - _____;
 - _____;
 - _____;
- Об'єктом маркетингу є комплекс «потреби - ...- ціна - ... - ... – збут».
- За призначенням запаси поділяють на...
 - _____;
 - _____;
 - _____;
- Підвищення якості та конкурентоспроможності продукції забезпечує
 - _____;
 - _____;
 - _____;
- До основних чинників підвищення якості та конкурентоспроможності продукції відносяться...
 - _____;
 - _____;
 - _____;
 - _____;
- За місцем здійснення технічний контроль підрозділяються на _____ та _____.
- Диференційовані показники якості продукції підрозділяються на _____ та _____.

В. Письмові завдання:

Дослідити систему якості Донецького національного технічного університету. Зробити висновки і висловити свої пропозиції щодо її вдосконалення.

Заняття 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Питання для усного опитування

1. Загальна характеристика витрат на виробництво продукції.
2. Управління витратами на підприємстві.
3. Сукупні витрат і собівартість продукції
4. Сукупність окремих виробів.
- 5 Види цін і методи встановлення ціни.

Теми доповідей та рефератів

1. Управління поточними витратами підприємств.
2. Шляхи зниження поточних витрат на підприємствах України.
3. Роль і функції ціни в ринковій економіці.
4. Державне регулювання ціноутворення в Україні.

Питання для самоконтролю:

1. Як класифікуються витрати підприємства? Які елементи входять до складу витрат
2. У чому важливість точного і пунктуального віднесення витрат у ту чи іншу групу. Наведіть приклади.
3. Охарактеризуйте особливості формування собівартості в торгових підприємствах.
4. Які основні види цін, використовуваних підприємством у господарській діяльності?
5. У чому суть методу «директ-костинг»? Як розрахувати точку беззбитковості продажів?
6. Дайте розгорнуту характеристику цінової політики підприємства. Яку стратегію вибрали б Ви? Чому?
7. Які податкові наслідки ціноутворення на підприємстві. Дайте характеристику продажів та цінами, нижчими від ринкових і нижче від собівартості

Завдання для перевірки знань

А. Знайти для кожного з термінів його визначення

1. Змінні витрати	А) точка беззбитковості;
2. Калькуляція	Б) грошове вираження всіх витрат на виробництво і реалізацію продукції;
3. Кошторис виробництва	В) витрати, не зв'язані з виготовленням конкретних виробів, а зв'язані з процесом виробництва у цілому;
4 Критичний обсяг виробництва	Г) витрати, загальна сума яких за певний час залежить від обсягу виготовленої продукції;
5. Непрямі витрати	Д) витрати, які безпосередньо зв'язані з виготовленням певного різновиду продукції і можуть бути прямо обчислені на її одиницю;
6. Прямі витрати	Є) документ, у якому представлені всі витрати на виробництво і реалізацію одиниці продукту за

	статтями витрат;
7. Собівартість	Ж) норма обміну товару на гроші;
8. Ціна	З) процес встановлення норми обміну товару на гроші;
9. Ціноутворення	Г) документ, в якому представлені всі види витрат на весь обсяг виробництва продукції за певний період.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. Показник граничних витрат використовується при прогнозуванні величини витрат.
2. Мінімальна ціна товару визначається рівнем змінних витрат.
3. Максимальна ціна товару визначається монопольним статусом виробника.
4. За валовою продукцією обчислюється прибуток від реалізації продукції.
5. Розподіл витрат на постійні та змінні здійснюється з метою визначення критичного обсягу виробництва.
6. Величина відрахувань на соціальні потреби обчислюється встановлених нормах залежно від величини основної заробітної плати.
7. Собівартість товарної продукції можна визначити факторним методом
8. Собівартість валової продукції відрізняється від кошторису виробництва на величину залишків незавершеного виробництва за собівартістю.

В. Письмові завдання:

1. На 1-2 сторінках освітити об'єктивність застосування різноманітних видів цін на продукцію (послуги) в сучасній системі господарювання.

Заняття 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Питання для усного опитування

1. Зміст і форми фінансової діяльності підприємства.
2. Формування і використання прибутку підприємства.
3. Загальна характеристика і розрахунок рентабельності.
4. Оцінка і діагностика фінансового стану підприємства
5. Сутність, види і фактори росту ефективності
6. Показники виміру економічної ефективності виробництва

Теми доповідей і рефератів

1. Прибуток як джерело фінансування діяльності підприємства
2. Необхідність діагностики фінансового стану підприємства
3. Основні напрямки підвищення ефективності виробництва

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «фінансовий результат». Яка його роль в економіці підприємства?
2. Що таке рентабельність? Які інші коефіцієнти використовуються для аналізу економіки підприємства?
3. Охарактеризуйте протиріччя в питанні розподілу прибутку між менеджерами та акціонерами підприємства.
4. Що таке дивіденд? Які Ви знаєте методики дивідендних виплат? Охарактеризуйте їх? До якої методики схильєтеся Ви?
5. Які податкові наслідки виплат дивідендів? Як оптимізувати дивідендні виплати?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Ділова активність	А) частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства;
2. Ефективність виробництва	Б) показник, який характеризується відношенням власного і залученого капіталу;
3. Ліквідність	В) грошові відносини (внутрішні і зовнішні), які виникають у всіх сферах діяльності підприємства і здійснюються безперервно;
4. Прибуток	Д) відносний показник ефективності роботи підприємства, який у запільному вигляді обчислюється як відношення прибутку до витрат;
5. Рентабельність	Е) комплексне відбиття кінцевих результатів використання засобів виробництва і робочої сили за певний час;
6. Фінансова стійкість	Є) здатність підприємства погасити свої зобов'язання,
7. Фінансування	Ж) показник, який характеризує інтенсивність діяльностівикористання Інвестиційного (внутрішнього) капіталу

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. Основною умовою одержання підприємством певної суми прибутку є перевищення доходів над витратами
2. Доход, який отримує підприємство від здачі майна в оренду, є доходом від реалізації майна і матеріальних цінностей.
3. Ефективність виробництва є синонімом продуктивності комплексу
4. Найкращих результатів підприємство може досягти за рахунок мінімізації витрат на виробництво.
5. Відношення одержаного прибутку до обсягу застосовуваних виробничих фондів є показником рентабельності активів.
6. Довгострокові зобов'язання – це зобов'язання, які погашаються не

раніше як через рік і більше.

7. До доходів від позареалізаційних операцій підприємства належать доходи від пайової участі у діяльності спільних підприємств

8. Процес виробництва на підприємстві здійснюється при взаємодії предметів праці, засобів праці та персоналу.

9. Рентабельність власного капіталу – це відношення чистого прибутку до власного капіталу.

В. Письмові завдання:

1. Використовуючи фінансову звітність підприємства (баланс та звіт про фінансові результати), оцінити ділову активність, ліквідність та платоспроможність підприємства.

2. Використовуючи фінансову звітність підприємства (баланс та звіт про фінансові результати), оцінити економічну та соціальну ефективність діяльності підприємства.

Заняття 15. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Питання для усного опитування

1. Структурна перебудова економіки та реструктуризація підприємств.
2. Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання.
3. Санація господарюючих суб'єктів.

Теми доповідей та рефератів

1. Зарубіжний досвід реструктуризації суб'єктів різних форм господарювання.
2. Практика здійснення та ефективність санації суб'єктів господарювання в Україні.

Питання для самоконтролю:

1. Перелічіть форми і види реструктуризації.
2. Які аспекти повинна включати концепція реструктуризації?
3. Які можливі варіанти проведення реструктуризації існують? Які з них використовуються в Україні?
4. Які розділи повинні обов'язково включатися в план санації підприємства?
5. Розкрийте механізм реструктуризації заборгованості підприємства перед державним бюджетом
6. Які основні вимоги антимонопольного законодавства використовуються стосовно створення і реорганізації підприємств? У яких випадках потрібне повідомлення? У яких випадках потрібне одержати попереднього дозволу? У яких випадках можливе примусове виділення (поділ) підприємств?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Реструктуризація	А) узагальнена модель дій, необхідних для досягнення поставлених цілей через координацію та розподіл ресурсів компанії
2. Санація	Б) розподілення економічного об'єкта на частини, елементи за виробничо-технологічними ознаками;
3. Стратегія	В) система заходів, спрямованих на попередження оголошення підприємства-боржника банкрутом та його ліквідації;
4. Структура виробництва	Г) здійснення заходів, спрямованих на зміну структури підприємства, управління ним з метою фінансового оздоровлення, випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва.

Б. Питання альтернативного вибору відповідей (так / ні):

1. Реструктуризація підприємства має бути спрямована насамперед на відновлення конкурентоспроможності підприємства.
2. Проведення реструктуризації підприємства можливе шляхом перепрофілювання підприємства.
3. Процес фінансового оздоровлення починається із виявлення причин фінансової кризи.
4. Стратегічна реструктуризація підприємства забезпечує суттєве покращення результатів діяльності підприємства.
5. Підприємство, яке потенційно піддається реорганізації, характеризується високою спроможністю освоєння нових ринків.
6. При проведенні процесу санації першочергово необхідно сформувати проект санації.
7. Реструктуризація включає в себе реформу кадрової політики.
8. Система взаємопов'язаних заходів, спрямованих на вихід підприємства називається бізнес-планом санації.

В. Письмові завдання:

1. Скласти схеми стратегічної і тактичної реструктуризації підприємства.
2. На 1-2 сторінках освітити тенденції реструктуризації українських підприємств.

Заняття 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

Питання для усного опитування

1. Характеристика економічної безпеки підприємства
2. Рівень економічної безпеки та кризовий стан підприємства
3. Стратегія забезпечення економічної безпеки підприємства
4. Національна програма антикризового господарювання

5. Система виживання підприємства в ринкових умовах господарювання
6. Характеристика, причини і симптоми банкрутства підприємства.
7. Основні положення Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визначення його банкрутом»
8. Конкретні форми ліквідації підприємства-банкрутів.

Теми доповідей та рефератів

1. Служба безпеки на підприємстві: необхідність створення та функціонування
2. Процес забезпечення необхідного рівня економічної безпеки як фактор виживання підприємства в сучасних умовах господарювання
3. Безпека інвестиційної діяльності підприємства
4. Причини і симптоми банкрутства підприємства.
5. Форми ліквідації підприємств в Україні.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні цілі економічної безпеки підприємства?
2. Назвіть основні функціональні складові економічної безпеки підприємства
3. Які функції повинна виконувати служба безпеки підприємства?
4. Дайте визначення терміну «банкрутство підприємства».
5. Які основні законодавчі акти регулюють процедуру банкрутства?
6. Які показники використовуються для оцінки рівня загрози банкрутства підприємства?
7. Назвіть основні етапи процедури банкрутства. В чому їх особливості?

Завдання для перевірки знань

А. Знайдіть для кожного з термінів його визначення:

1. Економічна безпека держави	А) стан найефективнішого використання ресурсів і можливостей підприємства для запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам і загрозам для забезпечення стійкого функціонування;
2. Економічна безпека підприємства	Б) підрозділ підприємства, який повинен захищати комерційну таємницю підприємства та захитати керівництво і співробітників підприємства від неправомірних дій.
3. Загроза	В) крайнє загострення протиріч в соціально-економічній системі, яке загрожує її життєздатності в навколишньому середовищі
4. Криза	Г) стан економіки, який дозволяє задовольняти суспільні потреби при ефективному використанні продуктивних сил, навколишнього середовища і світових господарських зв'язків;
5. Служба	Д) сукупність внутрішніх і зовнішніх факторів, які

безпеки	негативно впливають на діяльність підприємства і його подальше існування,
---------	---

Б. Заповнити пропуски:

1. До основних функціональних цілей економічної безпеки належать:

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;
- г) _____;

2. Охорона інтелектуальної та кадрової складових економічної безпеки охоплює наступні напрями:

- a) _____;
- б) _____;

3. До основних причин виникнення внутрішніх негативних впливів в політико-правовій складовій економічної безпеки відносяться:

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;

4. Реалізація заходів з розробки та охорони інформаційної складової економічної безпеки здійснюється за допомогою наступного комплексу робіт.

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;
- г) _____;
- д) _____;

5. Основними явищами, які негативно впливають на рівень силової складової економічної безпеки, є:

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;

6. Система безпеки фірми повинна забезпечувати захист наступних ресурсів підприємства.

- a) _____;
- б) _____;
- в) _____;

В. Письмові завдання:

1. Використовуючи фінансову звітність підприємства (баланс та звіт про фінансові результати), розрахувати «Z-рахунок» Альтмана і оцінити ймовірність банкрутства підприємства.

КОМПЛЕКТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Визначити економічну ефективність і строк окупності заходів щодо удосконалювання виробництва, якщо в результаті їхнього проведення економія від зниження собівартості складала 4000 грн., економія фонду соціального страхування 1000 грн. Сума капітальних витрат на проведення заходів – 20000 грн.

2. Середньоблікова чисельність працівників підприємства за рік складала 600 чол. Протягом року звільнилися за власним бажанням 37 чол., звільнено за порушення трудової дисципліни 5 чол., пішли на пенсію 11 чол., покликано в збройні сили 13 чол., переведені на інші посади 30 чол. Визначити коефіцієнт вибуття кадрів і коефіцієнт плинності кадрів.

3. У третьому кварталі вироблена продукції на одного працюючого складала 5000 грн./чол. У четвертому кварталі підприємство планує випустити продукції на суму 15 млн.грн. і одночасно знизити чисельність працюючих на 80 чол. Визначити виробіток на 1 працюючого в 4 кварталі, планований приріст продуктивності праці.

4. Трудомісткість виготовлення продукції знизилася з 500 чол.-годин. до 400 чол.-годин. Визначити відсотки економії робочого часу і підвищення продуктивності праці в результаті економії робочого часу.

5. У результаті модернізації, витрати на яку склали 950 тис. грн., річний випуск продукції збільшився з 3 000 до 3 800 одиниць, а собівартість одиниці продукції знизилася з 140 до 130 грн. Річна сума прибутку від модернізації складала 1,9 млн.грн. Визначити суму річної економії від зниження собівартості од. продукції, строк окупності витрат на модернізацію за рахунок економії від зниження собівартості, ріст річної суми прибутку (%) тільки за рахунок зниження собівартості.

6. У цеху підприємства встановлено 10 верстатів. Максимальна продуктивність кожного верстата в годину – 12 виробів. Корисний фонд часу роботи устаткування в рік складає 42 тис. годин. За рік було виготовлено 48 млн. виробів. Визначити виробничу потужність підприємства і коефіцієнт фактичного використання виробничої потужності.

7. У цеху мається п'ять одиниць устаткування, корисний фонд часу якого складає 330 ч. на місяць. Прогресивна норма трудомісткості обробки виробу на цьому устаткуванні складає 2 години. У липні було придбано 2 од. такі ж устаткування, у вересні ліквідували 1 од. Фактичний обсяг продукції цеху за рік склав 9300 виробів. Визначити: річну виробничу потужність цеху на початок року, середньорічну виробничу потужність, коефіцієнт використання виробничої потужності.

8. На підприємстві тривалість робочої зміни дорівнює 8 год. при планових простоях на ремонт 1 год. По паспортним даним продуктивність верстата складає 50 виробів у годину. Фактичний час роботи склало 6 год., виробленої 234 вироби. Визначити коефіцієнти: екстенсивності, інтенсивності й інтегрального використання устаткування.

9. У таблиці приведені дані про навантаження прокатного стану. Визначити зміну (+/-) обсягу виробництва за рахунок: зміни фонду часу (тис.т.), зміни продуктивності.

Показник	2011	2012	зміни
прокат, тис.т.	429200	426000	-3200
корисний час, год.	7400	7100	-300
годинна продуктивність, т	58	60	+2

10. Норматив оборотних коштів підприємства – 3300 тис. грн. план реалізації продукції – 19,8 млн. грн. Визначити: коефіцієнт оборотності оборотних коштів, тривалість одного обороту.

11. На підприємстві при розробці довгострокових планів виникла необхідність вибору найкращого варіанта розвитку виробництва і здійснення капітальних вкладень. Було запропоновано 3 варіанти капітальних вкладень. Обсяги КВ і річні обсяги чистого прибутку по кожному варіанту представлені в таблиці:

капітальні вкладення	чистий прибуток
1 варіант: 1,1 млн.грн.	600 тис.грн.
2 варіант: 1,3 млн. грн.	700 тис.грн.
3 варіант: 1,7 млн. грн.	900 тис. грн.

Визначити економічну ефективність, строк окупності по кожному з альтернативних варіантів і вибрати більш раціональний.

12. На підприємстві при розробці довгострокових планів виникла необхідність вибору найкращого варіанта здійснення капітальних вкладень. Було запропоновано 2 варіанти капітальних вкладень. Обсяги КВ, розподіл їх по роках по кожному варіанті представлені в таблиці:

Обсяг капіталовкладень	розподіл по роках			
	1й	2й	3й	4й
30 млн.грн.	40%	40%	15%	5%
32 млн.грн.	10%	20%	30%	40%

Визначити найбільш ефективний варіант будівництва при нормі дисконтування 30% річних.

13. На підприємстві планується зміна структури основних фондів і випуску товарної продукції. ОФ підприємства на початок планованого періоду 12 000 грн. обсяг товарної продукції – 25000 грн. У плановому році

обсяг товарної продукції повинний зрости на 25%, а вартість ОФ – на 17%. Визначити динаміку фондоемності та фондовіддачі.

14. Річний план випуску виробів – 8640 штук, тривалість виробничого циклу виготовлення виробу – 12 днів, виробнича собівартість виробів, що випускаються – 140 грн, у тому числі витрати на матеріали і напівфабрикати, що закладаються в перший день циклу – 100 грн. Визначити добову виробничу програму, собівартість одного виробу в незавершеному виробництві, норматив оборотних коштів а незавершеному виробництві.

15. Ринкова ціна на товар підприємства складає 6000 грн., обсяг товарної продукції – 40 штук, повна собівартість одиниці товару – 4500 грн. у тому числі оплата праці – 2000 грн. Визначити прибуток підприємства і рентабельність продукції.

16. За підсумками року виторг від реалізації продукції підприємства склав 200 млн. грн., її собівартість – 152 млн. грн., отримані дивіденди по акціях, що належить підприємству – 2 млн. грн. податок на прибуток підприємств складає 30%, відрахування у фонд розвитку підприємства – 20% від прибутку. Визначити суму дивідендів по акціях.

17. Виторг від реалізації продукції склав 110 млн. грн., валовий доход – 40 млн. грн., оплата праці – 20 млн. грн. Визначити повну собівартість продукції, балансовий прибуток, рентабельність продукції.

18. Річний план реалізації продукції встановлений у сумі 17100 тис. грн. Норматив оборотних коштів запланований у сумі 380 тис. грн. У результаті проведення техзаходів тривалість одного обороту скоротилася на 2 дні. Визначите планову тривалість одного обороту, фактичну тривалість обороту, що вивільняється суму оборотних коштів у результаті прискорення оборотності.

19. Поточні активи підприємства на кінець звітного періоду склали 43945000 грн., а короткострокові зобов'язання – 31416000 грн. Визначити коефіцієнт поточної ліквідності активів підприємства.

20. Побудуйте графік і визначите точку беззбитковості для ситуації: розмір постійних витрат – 10 тис. грн, перемінні витрати при обсязі продажів 100 од. – 6 тис. грн., при 400 од. – 24 тис. грн. Ціна од. продукції 100 грн.

21. Оцінити конкурентоздатність

Продукт	Параметри		
	Якість	Дизайн	Упаковка
F	50	60	80
Z	80	100	50
Вагомість	0,8	0,1	0,1

22. Підприємство реалізувало 200 тис. од. продукції за ціною 48 грн. за одиницю. Валові витрати на виробництво одиниці виробу склали 40 грн. Визначити загальну суму одержаного прибутку і рівень рентабельності продукції.

23. Поточні активи підприємства складають 500 000 грн., короткострокові зобов'язання – 200 000 грн., вартість запасів складає 60% від усіх поточних активів підприємства. Визначити й оцінити загальний коефіцієнт покриття і коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства.

24. За звітний період підприємство реалізувало продукції на 260 тис. грн., третина своїх продажів зробило в кредит. Дебіторська заборгованість за період складала 20 тис. грн. Визначити й оцінити показник Оборот рахунків до оплати.

25. Поточні активи підприємства складають 300 тис. грн., запаси – 60% від вартості активів. За звітний період реалізовано продукції на 145 тис. грн. Визначити й оцінити показник Оборот товарно-матеріальних запасів.

26. За звітний період вартість основних засобів підприємства складала 100 тис. грн., вартість нематеріальних активів – 20 тис. грн. Обсяг реалізованої продукції за період склав 200 тис. грн. Визначити показник Оборот основних засобів підприємства.

27. На підприємстві мається можливість збільшити статутний фонд на 60 тис. грн. за рахунок внесків учасників. Але потреба в росту поточних активів складає 100 тис. грн. Чистий прибуток підприємства за поточний рік складала 50 тис. грн. По акціях необхідно виплатити дивіденди в сумі 15 тис. грн. Розрахуйте потребу підприємства в зовнішнім фінансуванні.

28. За даними таблиці визначити ступінь морального зносу устаткування моделі X на підприємстві.

Показник	Модель X	Світовий аналог
Продуктивність, штук/ рік	1035	2550
Ціна, дол. США	500	1000

29. Роботу підприємства протягом місяця характеризують наступні показники (млн. грн.):

Зроблено і реалізовано готових виробів:

- на сторону – 80;
- своєму капітальному будівництву – 7.
- своїм непромисловим господарствам – 2.

Відпущено на сторону:

- напівфабрикатів свого вироблення – 8;
- продукції допоміжного виробництва – 3;

- продукції підсобного господарства – 4.

Силами своїх підрозділів виконаний капітальний ремонт:

- свого устаткування – 5

- устаткування за замовленням сторонньої фірми – 6

- автомобіля свого підсобного господарства – 1

Залишки нереалізованої продукції:

- на початок місяця – 12;

- на кінець місяця – 10.

Вартість незавершеного виробництва:

- на початок місяця – 9;

- на кінець місяця – 11.

Вартість напівфабрикатів для власного виробництва:

- на початок місяця – 3,5;

- на кінець місяця – 4,5.

Матеріальні витрати на випуск товарної продукції – 58;

Сума амортизації основних виробничих фондів – 5,5.

Визначите: обсяг реалізованої, товарної, валової і чистої продукції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства : навчальний посібник для ВНЗ / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2010. – 488 с.
3. Грещак М.Г. Економіка підприємства : Підручник / М. Г. Грещак ; За заг. ред. С.Ф. Покропивного; Київ.нац.екон.ун-т. - 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: КНЕУ, 2000. – 527 с.
4. Економіка підприємства: Зб.практ.задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / С.Ф. Покропивний, Г.О. Швиданенко, О.С. Федонін та ін.; За ред. С.Ф. Покропивного; Київський нац. екон. ун-т. – К. : КНЕУ, 2000. – 328 с.
5. Економіка підприємства : збірник практичних задач і конкретних ситуацій: навчальний посібник для ВНЗ / С.Ф. Покропивний, Г.О. Швиданенко, О.С. Федонін та ін. – 3-е вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2008. – 322 с.
6. Економіка підприємства: навчальний посібник для ВНЗ / П.В. Круш, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк та ін.; за заг. ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, Б.М. Сердюка. – 2-ге вид., стер. – К.: Ельга-Н: КНТ, 2009. – 780 с.
7. Економіка підприємства : Навч.посіб. для ВНЗ I-IV рівнів акредитації / І.М. Бойчик [и др.]. - 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Новий світ-2000, 2002; Каравела; Львів. – 298 с.
8. Економіка підприємства: підручник / М.Г. Грещак, В.М. Колот, А.П. Наливайко та ін. ; за ред.С.Ф. Покропивного; ДВНЗ "КНЕУ". – Вид. 4-те, без змін. – К. : КНЕУ, 2008. – 528 с.
9. Економіка підприємства: Підручник для ВНЗ / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева, С.М. Ілляшенко та ін.; За заг. ред. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2004. – 648 с.
10. Економіка підприємства: Структурно-логічний навчальний посібник / С.Ф. Покропивний, М.Г. Грещак, В.М. Колот; За ред. С.Ф. Покропивного; Київ. нац. екон. ун-т. – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
11. Жнякін Б.О. Економіка підприємства: навчальний посібник для ВНЗ / Б.О. Жнякін, В.В. Краснова. – Донецьк: Альфа-прес, 2005. – 160 с.
12. Захарченко В.І. Економіка підприємства: практикум (збірник задач і виробничих ситуацій): навчальний посібник для ВНЗ / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, Л.В. Ширяєва ; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, Одес. нац. морський ун-т, Одес. нац. політехн. ун-т. – К. : ЦУЛ, 2012. – 144 с.
13. Зубовський В.М. Економіка підприємства : Опорний курс лекцій / В.М. Зубовський Укр.; Фін. ін-т менеджменту і бізнесу. - К. : Вид-во Укр.-фін. ін-ту менеджменту і бізнесу, 1999. – 64 с.
14. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник для ВНЗ / О.С. Іванілов. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2011. – 728 с.
15. Кравченко А.А. Економіка підприємства: задачі, тести, відповіді з поясненнями: навчальний посібник для ВНЗ / А.А. Кравченко, В.А. Харченко; ДВНЗ "Донецьк. нац. техн. ун-т". – Донецьк: ДВНЗ "ДонНТУ", 2009. – 325 с.
16. Крайник О.П. Економіка підприємства : Навч. посібник для ВНЗ / О.П. Крайник, Є.С. Барвінська ; За ред. О.П. Крайник ; Нац. ун-т "Львів. політехніка" та ін. – Львів: Інтелект-Захід, 2003. – 208 с.

17. Мельник Л.Г. Економіка підприємства : Конспект лекцій : Навчальний посібник для ВЗО / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева. – Суми: Університетська книга, 2004. – 412 с.
18. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Зб. практ. задач і конкретних ситуацій: Навч.посіб. / С.Ф. Покропивний; За ред. С.Ф. Покропивного; Київ. нац. екон. ун-т. – К. : КНЕУ, 1999. – 328 с.
19. Примак Т.О. Економіка підприємства : навчальний посібник / Т.О. Примак. – 4-те вид., стер. – К.: Вікар, 2006. – 219 с.
20. Семенов Г.А. Економіка підприємства: Навчальний посібник для ВНЗ / Г.А. Семенов, М.О. Панкова, А.Г. Семенов; Гуманіт. ун-т "Запорізький ін-т держ. та муніцип. управління". – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: ЦНЛ, 2005. – 328 с.
21. Сідун В.А. Економіка підприємства: Навч. посібник для ВНЗ / В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – К.: Центр навч. л-ри, 2003. – 436 с.
22. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: Навчальний посібник / П.С.Харів. - К.: Знання-Прес, 2001. - 301с.
23. Шваб Л.І. Економіка підприємства: навчальний посібник для ВНЗ / Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2004. – 568 с.
24. Шегда А.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. для ВНЗ / А.В. Шегда; За ред. А.В. Шегди; Київ.нац.ун-т ім.Т.Шевченка. – К. : Знання-Прес, 2001. – 335 с.
25. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства: Навч.-метод.посібник для самост. вивч.дисц. / Г.О. Швиданенко, С.Ф. Покропивний; Київ. нац. екон. ун-т. – К.: КНЕУ, 2000. – 248 с.
26. Афанасьєв М.В. Економіка підприємства: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / М.В. Афанасьєв, А.Б. Гончаров за ред. проф. С.В. Афанасьєва. / – Х.: ІНЖЕК, 2003. – 410 с.
27. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: навч. посібник/ С.Ф. Покропивний, Г.О. Швиданенко О.С. Федонін та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного. / – К.: КНЕУ, 2006. – 328 с.
28. Економіка підприємства: навч. посібник /А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін., за ред.А.В. Шегди. – К.: Знання-прес, 2001. – 355 с.
29. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
30. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного. – К: КНЕУ, 2006. – 608 с.
31. Сідун В.А. Економіка підприємства: навч. посіб./ В.А Сідун, Ю.В. Пономарьова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 436с.
32. Крайник О.П. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.П. Крайник, Є.С. Барвінська. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2003. – 208 с.
33. Макаровська Т.П. Економіка підприємства: навч. посіб. / Т.П. Макаровська, Н.М. Бондар. – К: МАУП, 2003. – 304 с.
34. Примак Т.О. Економіка підприємства: навч. посібник [2-ге вид., стер.] / Т.О. Примак. – К.: Вікар, 2002. – 176 с.
35. Харів П.С. Економіка підприємства: збірник задач і тестів: навч.посіб. / П.С. Харів. – К.: Знання-Прес, 2008. – 357с.